

Wędrowiec Świętokrzyski

Miesięcznik Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach • nr 2 • październik 2006 • czasopismo bezpłatne

Temat miesiąca

Bezdomność

Co nowego w oświacie

Strategie kuratora

12 listopada 2006

Wybory samorządowe

W NUMERZE

Wrześniowe wydarzenia	3
Bezdomność	4
Obywatelstwo polskie	6
Wybory samorządowe	6
Wieści z urzędu	7
ABC rolnika	8
Strategie kuratora	9
„Moje prawa – Dziecko w Unii Europejskiej”	9
„Świętokrzyskie jakie cudne”	10
Poznaj świętokrzyskie zakątki	10
Warto przeczytać	11
Moje wyprawy z obiektywem	11
Co? Gdzie? Kiedy?	12
Przepisy kulinarne	12

FOTOFELIETON

Pani Renata rozpoczyna pracę bardzo wcześnie. Kiosk z gazetami w urzędzie wojewódzkim to miejsce, które odwiedza chyba każdy urzędnik. – Niektórzy przychodzą już po godzinie szóstej. Chcą przeczytać naprawdę świeżą prasę – mówi pani Renata.

KONKURS DLA CZYTELNIKÓW

Rozwiązanie konkursu z poprzedniego numeru

Obecny budynek urzędu wojewódzkiego w Kielcach oddano do użytku w 1971 roku.

Urząd wojewódzki przez ponad pół wieku (od 1920 roku) mieścił się w gmachu zabytkowego Pałacu Biskupiego, który otrzymała później nowo utworzona instytucja kulturalna: Muzeum Świętokrzyskie. Władze administracji szczebla wojewódzkiego dostały do swej dyspozycji nowy, odrębny budynek przy Al. IX Wieków Kielc. Usprawniło to funkcjonowanie całej instytucji: w jednym miejscu znalazły się wszystkie jednostki organizacyjne, których liczba – w różnych okresach – sięgała nawet 30. Gmach wzniosło Kieleckie Przedsiębiorstwo Budownictwa Miejskiego, pod nadzorem Kieleckiego Zjednoczenia

Budownictwa. Akt erekcyjny wmurowano uroczystie 30 czerwca 1967 roku.

Wśród nadesłanych prawidłowych odpowiedzi wylosowano nagrodę. Otrzymuje ją p. Marcin Korban z Kielc. Serdecznie gratulujemy!

Nasze kolejne pytanie konkursowe to

Kto został pierwszym wojewodą kieleckim po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku?

Na odpowiedzi czekamy do 13 października 2006 roku, pod numerem telefonu 342 12 32 lub pod adresem poczty elektronicznej anna.zmudzinska-salwa@kielce.uw.gov.pl (prosimy o podanie imienia i nazwiska oraz telefonu kontaktowego).

Wśród czytelników, którzy udzielą prawidłowych odpowiedzi, rozlosujemy nagrody.

Wydawca:

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce
www.kielce.uw.gov.pl
tel. (41) 344 29 56, fax: (41) 344 48 32
e-mail: wojewoda@kielce.uw.gov.pl

Miesięcznik redaguje Biuro Prasowe Wojewody
tel. (41) 342 12 44 (Anna Zmudzińska-Salwa
– rzecznik prasowy wojewody)
e-mail: anna.zmudzinska-salwa@kielce.uw.gov.pl

Skład i łamanie: Studio Full Scan, tel. (41) 344 37 77

WRZEŚNIOWE WYDARZENIA

W 67 rocznicę wybuchu II wojny światowej wojewoda Grzegorz Banaś złożył kwiaty pod pomnikiem Żołnierzy Września 1939 roku na kieleckim Cmentarzu Wojsk Polskich. – Ta tra-

giczna karta naszej historii odcisnęła w sercach rodaków bolesne piętno. Wojna była nie tylko walką z okupantem, ale i z samym sobą. Była dramatem i próbą człowieczeństwa. Ci, którzy zostali jej poddani, jak nikt inny poznali wartość wolności – powiedział wojewoda. Uroczystości rozpoczęła msza święta polowa.

„Czyste Serca” wręczył wojewoda. Nagroda honoruje instytucje, organizacje i osoby, które wyróżniają się w kształtowaniu wolnego od uzależnień stylu życia dzieci i młodzieży w województwie świętokrzyskim. W tym roku szklane, czyste serca otrzymali: ks. prof. Jan Śledzianowski, Renata Segiecińska ze Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego, Sławomir Grzesik – nauczyciel w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 10 w Kielcach, Gmina Stąporków, Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”, Zgromadzenie Ojców Salezjanów, Świętokrzyski Klub Abstynenta „Raj”, Klub Karate Kyokushin, Teatr Lalki i Aktora „Kubuś”.

Premier Jarosław Kaczyński otworzył XIV Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego. W czasie uroczystości premier zwracał uwagę na duże znaczenie imprezy dla re-

gionu oraz całego kraju. – Dzięki tej wystawie województwo świętokrzyskie staje się miejscem, gdzie mamy rozbudowane kontakty z całym światem. To bardzo ważne osiągnięcie – mówił premier.

Przed Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim przez trzy godziny bawiło się około 300 dzieci z 11 szkół. Imprezę pod hasłem „Zawsze widoczny, zawsze bezpieczny” otworzył wojewoda.

– To bardzo ważne, że tutaj jesteście – mówił do dzieci zgromadzonych przed urzędem wojewoda. – Pamiętajcie, że karty motorowerowe i rowerowe są potrzebne każdemu z was, żeby bezpiecznie czuć się na drogach.

Podczas imprezy wszystkie dzieci otrzymały światełka odbłaskowe. To kolejna akcja wojewody propagująca wśród dzieci i młodzieży zasady bezpiecznego poruszania się po drogach. W październiku wojewoda odwiedził szkoły z województwa świętokrzyskiego i będzie rozdawał dzieciom światełka odbłaskowe.

Wojewoda był gościem VII Świętokrzyskich Dożynek Wojewódzkich, które odbyły się na stadionie miejskim w Starachowicach.

– Święto Plonów nawiązuje do najpiękniejszych polskich tradycji i obyczajów. Podkreśla nasze przywiązanie i umiłowanie Ojczyźnej ziemi. Wyraża szacunek dla trudu rolników i wdzięczność za tegoroczne zbiory – powiedział wojewoda.

„Pobieranie narządów do transplantacji w województwie świętokrzyskim” było tematem konferencji, której przewodniczył wicewojewoda Lech Janiszewski.

Spotkanie zostało zorganizowane przez Stowarzyszenie Osób z Niewydolnością Nerek „Sztuczna Nerka”, w ramach Społecznej Kampanii na Rzecz Transplantacji.

ZAWSZE RAZEM

„Świat otwiera nam drzwi, podaj dłoń wejdź i Ty, otrzyły, minę zmień i posłuchaj, szanse każdy z nas ma” – słowami piosenki napisanej przez podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy w Kielcach wojewoda Grzegorz Banaś otworzył II Festiwal Sztuki Osób Niepełnosprawnych. Impreza trwała dwa dni.

– Te piękne słowa mówią o tym, że każdy ma szansę. To spotkanie jest sposobem na jej wykorzystanie. Bo nie tylko będziemy podziwiać Wasze umiejętności artystyczne, ale pokazując je szerszej społeczności będziemy mogli kształtować postawy otwartości wobec Waszych problemów, Waszych potrzeb – powiedział wojewoda.

W auli Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach zaprezentowało się 11 zespołów. Widzowie mogli zobaczyć twórczość teatralną, kabaretową i musicalową. W drugim dniu Festiwalu na „Placu Artystów” przy ul. Sienkiewicza można było podziwiać przepiękne obrazy, rzeźby, tkaniny, wyroby ze skóry i wikliny. Plac był wypełniony po brzegi niepowtarzalnymi dziełami.

– Terapie plastyczne mają ogromne znaczenie w rehabilitacji. I to, że Ci ludzie mogą zaprezentować swoje dzieła powoduje odzyskanie wiary w siebie, poczucia wartości i pewności. Takimi imprezami, wyjściem na zewnątrz możemy wpłynąć na zmianę świadomości społeczeństwa, możemy eliminować nieprawdziwe stereotypy na temat osób niepełnosprawnych – powiedziała Joanna Janiszewska-Bujała, dyrektor Wydziału Polityki Społecznej ŚUW.

W regionie świętokrzyskim w systemie pomocy społecznej działają 23 ośrodki wsparcia dla osób niepełnosprawnych umysłowo. Z całodziennej, fachowej opieki korzysta w nich 600 podopiecznych. Każdego roku otwierane są średnio dwie nowe placówki dla kolejnych 60 osób. Festiwal Sztuki Osób Niepełnosprawnych w Kielcach zorganizował Świętokrzyski Urząd Wojewódzki i środowiskowe domy samopomocy.

Temat miesiąca

BEZDOMNOŚĆ

Nie mają stałego miejsca pobytu, czasem dokumentów, rodziny. Żyją wśród nas, ale jakby obok. Teraz, kiedy zbliża się zima liczą na naszą pomoc.

Do kieleckiego Schroniska św. Brata Alberta na ulicy Siennej trafiają bezdomni mężczyźni. Mają od 20 do 70 lat. Teraz mieszka ich tu czterdziestu czterech, ale z każdym dniem przychodzą nowi. Powody, dla których się tu znaleźli są różne. Tak, jak ich historie. Panu Czesławowi spaliło się mieszkanie. Przytulisko jest dla niego poczekalnią. Dla 20-letniego Daniela, który jest tu od kilku lat – to drugi dom. Ci, którzy tu trafili niechętnie mówią o swojej przeszłości. Wracają bolesne wspomnienia i świadomość, że mogłoby być inaczej, gdyby nie alkohol, brak pracy i wiary w to, że może być lepiej, że można zacząć jeszcze raz, od nowa. Niektórzy mają rodziny, dzieci. Nie mogą, lub nie chcą do nich wrócić. Po wielu latach, powrót wydaje im się już niemożliwy. Więc starają się zapomnieć o przeszłości. Żyją z dnia na dzień.

Od październikownika pukają do drzwi schroniska coraz częściej. Szukają schronienia przed zimą. Miejsca, gdzie mogliby zjeść ciepły posiłek, ogrzać się, zapomnieć o samotności. – Jesteśmy tu dla nich. Zapewniamy im całodobową opiekę, trzy posiłki dziennie, odzież, środki czystości – mówi Dariusz Hajduk, pracownik przytuliska. – W zimie, w schronisku, przebywa około 80 osób. Mogą korzystać z biblioteki. Jest u nas także kaplica, w której co niedziela odprawiana jest msza święta – dodaje.

Zasady w schronisku określa regulamin. Dla wielu najtrudniejszym warunkiem do spełnienia jest zakaz picia alkoholu. Nie wytrzymują, odchodzą. Znajdą miejsce w jednej z pięciu świętokrzyskich noclegowni lub pójdą do ogrzewalni. Tam, czeka na nich łóżko, gorący napój i śniadanie.

Walczą z bezdomnością

Bezdomnym i osobom zagrożonym bezdomnością w naszym województwie pomaga dziesięć organizacji pozarządowych. Prowadzą schroniska, noclegownie, jadłodajnie, punkty pomocy rzeczowej, medycznej i sanitarnej. Udzielają pomocy prawnej i psychologicznej. Zbierają i rozdają darmową żywność osobom bezdomnym i niedożywionym. Te, które nie posiadają własnych specjalistów, współpracują z innymi organizacjami, które świadczą niezbędną pomoc i usługi na rzecz ich mieszkańców.

– W ubiegłym roku w województwie świętokrzyskim zarejestrowanych było 700 bezdomnych. W porównaniu z rokiem 2004 liczba ta nieznacznie się

zmniejszyła. W schroniskach i noclegowniach przebywa średnio 500 osób, a w zimie – 550. Należymy do nielicznych regionów, w którym nie odnotowano zamrznięcia osoby bezdomnej – mówi Joanna Kulczycka-Kurek z Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W Świętokrzyskiem jest 17 schronisk dla bezdomnych, ofiar przemocy i samotnych matek oraz 5 noclegowni. Czynnych jest także 13 jadalni (w tym 9 gminnych), które wydają od 40 do 300 posiłków dziennie. W Kielcach uruchomiona została także świetlica z łazienką i pralnią dla bezdomnych, która funkcjonuje 7 dni w tygodniu. W okresie jesienno-zimowym będą funkcjonować dwie ogrzewalnie.

Czasem wystarczy telefon

Zjawisko bezdomności staje się widoczne zwłaszcza zimą. Wtedy wiele osób koczuje na klatkach schodowych, w prowizorycznych barakach, piwnicach. – Czasem wystarczy jeden telefon, żeby uratować komuś życie. Nie bądźmy obojętni, kiedy zauważymy w mroźny zimowy wieczór śpiącego na klatce schodowej czy chodniku. Zadzwońmy po służby porządkowe, które odprowadzą taką osobę do odpowiedniej placówki – apeluje Joanna Kulczycka-Kurek.

Pamiętajmy, że są wśród nas tacy, którzy już nawet nie pamiętają, jak wygląda prawdziwy dom lub z różnych przyczyn nie mogą do niego powrócić. Że wśród bezdomnych są również ciężarne kobiety odrzucone przez najbliższych, ofiary przemocy domowej zmuszone do ucieczki przed domowym oprawcą, niedołążni i schorowani ludzie nikomu już niepotrzebni. Nie bądźmy obojętni na ich los.

AKCJA PLAKATOWA

Z myślą o pomocy osobom bezdomnym Wydział Polityki Społecznej przy współpracy z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego ŚUW już teraz przygotowuje plakaty, które wkrótce trafią do wszystkich gmin w województwie. Zawierać będą dane o prowadzącej placówkę organizacji, dokładne adresy, telefony i liczbę miejsc. Znajdzie się na nich również numer bezpłatnej infolinii, pod którą bezdomni będą mogli uzyskać aktualne informacje o wolnych miejscach w schroniskach.

Jeszcze w październiku, blisko 800 plakatów zostanie rozwieszonych w gminach w miejscach ogólnie dostępnych i tam, gdzie najczęściej przebywają bezdomni.

Rządowy program „Powrót osób bezdomnych do społeczności” (dostępny na stronie ministerstwa: www.mps.gov.pl) został przygotowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Jego założeniem jest wsparcie działań na rzecz osób bezdomnych poprzez partnerstwo publiczno-społeczne. Dlatego będzie skierowany na wspieranie rozwiązań służących wychodzeniu z bezdomności w sytuacjach, gdy podmioty wnioskujące o dotację uzyskają potwierdzenie o zaangażowaniu właściwych miejscowo gmin w pokrycie kosztów pobytu i wdrażanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz rozwijanie aktywizacji społecznej poprzez partnerstwo publiczno-społeczne.

Zlecenie realizacji Programu kierowane jest do organizacji pozarządowych prowadzących działalność w zakresie pomocy społecznej. Realizacja zadań Programu będzie przebiegała dwoma torami – regionalnym i centralnym.

Dofinansowanie zostanie udzielone na projekty podmiotów uprawnionych w obszarze pomocy społecznej objętym w/w programem, w trybie otwartego konkursu ofert. Szczegółowe warunki przystąpienia do konkursu określi wojewoda po zawarciu umowy z Ministerstwem.

Program obejmuje swym zakresem następujące rodzaje działań:

1. Działania o charakterze profilaktycznym, zapobiegające utrwalaniu się i poszerzaniu zjawiska bezdomności.
2. Działania o charakterze osłonowym zapobiegające degradacji biologicznej i społecznej osób bezdomnych. W szczególności będą popierane działania wspierające takie jak:
 - Zabezpieczenie noclegu, wyżywienia, środków higieny i odzieży,
 - Udzielnie pomocy medycznej i sanitarnej,
 - Pomoc w uzyskaniu miejsc w domach pomocy społecznej,
 - Pomoc w uzyskaniu świadczeń z zabezpieczenia społecznego,
 - Pomoc w wyrabianiu lub odtwarzaniu dokumentów.
3. Działania o charakterze aktywizującym, tj. zmierzające do wyprowadzenia z bezdomności.

Jak załatwić sprawę w urzędzie

OBYWATELSTWO POLSKIE

Nadanie obywatelstwa polskiego jest możliwe w oparciu o ustawę o obywatelstwie polskim z 15 lutego 1962 roku. Zgodnie z jej brzmieniem obywatel-

stwo polskie można uzyskać poprzez nadanie go przez Prezydenta RP na wniosek cudzoziemca, uznanie przez wojewodę za obywatela polskiego osoby o nieokreślonym obywatelstwie czy też

nie posiadającej żadnego obywatelstwa, która przebywa w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt stały minimum pięć lat lub w drodze decyzji administracyjnej Wojewody przyjmującej oświadczenie cudzoziemca o woli nabycia polskiego obywatelstwa.

O nadanie obywatelstwa polskiego może ubiegać się cudzoziemiec, który zamieszkuje w Polsce na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, co najmniej pięć lat. W przypadkach szczególnie uzasadnionych Prezydent może nadać obywatelstwo polskie cudzoziemcowi, nawet jeżeli nie spełnia on wyżej wymienionych warunków.

Wniosek o nadanie obywatelstwa polskiego można otrzymać w Biurze Obsługi Klienta lub w Wydziale Spraw Obywatelskich i Migracji ŚUW w Kielcach. Do wniosku należy dołączyć m.in. poświadczoną urzędowo kopię ważnego dokumentu poświadczającego tożsamość i obywatelstwo, poświadczoną urzędowo kopię karty stałego lub czasowego pobytu, jeżeli wnioskodawca uzyskał zezwolenie na osiedlenie się lub zamieszkanie na terytorium RP, odpis aktu urodzenia i odpis aktu małżeństwa jeśli cudzoziemiec pozostaje w związku małżeńskim oraz aktualną fotografię formatu paszportowego. Niezbędny będzie także sporządzony własnoręcznie i w języku polskim życiorys, oświadczenie o braku przeszkód prawnych do uzyskania obywatelstwa oraz inne dokumenty dotyczące ewentualnego wcześniejszego ubiegania się o obywatelstwo polskie. Złożone dokumenty zostaną niezwłocznie przesłane do Prezesa Urzędu Repatriacji i Cudzoziemców. Do wniosku należy dołączyć również opłatę skarbową w wysokości 5 zł oraz 0,50 zł do każdego załącznika.

Wszelkich informacji udziela Wydział Spraw Obywatelskich i Migracji, Oddział Organizacyjny i Nadzoru ŚUW pod numerem telefonu 342 12 25.

Rys. M. Obredziński

Rys. M. Obredziński

12 listopada 2006r.

WYBORY SAMORZĄDOWE

Trwają prace przygotowawcze do wyborów samorządowych zarządzonych na 12 listopada 2006 r. Zarejestrowane zostały komitety wyborcze oraz powołano terytorialne komisje wyborcze.

– W województwie świętokrzyskim utworzono okręgi wyborcze oraz 941 obwodów głosowania, w których wyborcy będą mogli oddawać swoje głosy. Są to przeważnie te same lokale, jak w poprzednich wyborach – mówi Henryk Kwiecień, dyrektor kieleckiej delegatury Krajowego Biura Wyborczego.

Jednak najważniejsze czynności w tegorocznych wyborach przypadają do wykonania w październiku. 13 października upływa termin rejestracji list kandydatów na radnych do rad gmin, rad powiatów oraz sejmiku województwa. Listy te komitety wyborcze rejestrują odpowiednio w gminnych, powiatowych i wojewódzkiej komisji wyborczej, po uprzednim zebraniu podpisów wyborców popierających te listy. – W gminach do 20 tys. mieszkańców należy zebrać co najmniej 25 podpisów, minimum 150 podpisów niezbędnych jest w gminach powyżej 20 tys. mieszkańców. 200 podpisów wymaganych jest na listach do rad powiatów, a 300 do sejmiku województwa – wyjaśnia dyrektor Henryk Kwiecień.

Do 13 października można zgłaszać także kandydatów do składów obwodowych komisji wyborczych. Komitety wyborcze mają prawo wyłonić po 1 kandydacie do każdej obwodowej komisji. Członkiem takiej komisji może być wyborca wpisany do rejestru wyborców w danej gminie. Zgłoszenia przyjmują wójtowie, burmistrzowie oraz prezydenci miast. – Członkiem komisji nie może być kandydat na radnego, pełnomocnik komitetu wyborczego, pełnomocnik finansowy komitetu oraz mąż zaufania. Również, jeśli osoby te są w stosunku do kandydatów na radnych zstępny, wstępny, małżonkami, rodzeństwem, małżonkami zstępnymi lub przysposobionymi – mówi Henryk Kwiecień.

Termin rejestracji kandydatów na wójtów, burmistrzów i prezydentów upływa 18 października 2006 r. Prawo ich zgłaszania uzyskują komitety wyborcze, które zarejestrowały kandydatów na radnych w co najmniej połowie okręgów wyborczych na terenie gminy czy miasta.

Wszelkie informacje w powyższych sprawach można uzyskać w każdym urzędzie gminy w naszym województwie.

WIEŚCI Z URZĘDU

STOP KORUPCJI

12 września tego roku Świętokrzyski Urząd Wojewódzki przyjął Politykę Antykorupcyjną. Jej wdrożenie poprzedził realizowany od czerwca program „Zero tolerancji dla korupcji”.

– Pracownicy urzędu zdają sobie sprawę z zagrożeń, jakie niosą przestępstwa korupcyjne dla postrzegania Państwa Polskiego. Dlatego przyjęli tę politykę jako wyraz chęci przeciwdziałania zjawiskom korupcji w naszym urzędzie – mówi Joanna Wiśniewska-Martynowicz, zastępca dyrektora Wydziału Prawnego i Nadzoru ŚUW. Strategia Polityki Antykorupcyjnej opiera się na czterech głównych założeniach. Są nimi: zapewnienie jawności przy realizacji zadań administracji publicznej, stworzenie i doskonalenie przejrzystych procedur postępowania, podnoszenie kwalifikacji pracowników oraz stałe zwiększanie świadomości społecznej i promocja etycznych wzorców postępowania. - Realizacja przyjętych założeń

pozwole na zbudowanie wizerunku urzędu jako organizacji działającej w sposób uczciwy, przejrzysty i zawsze gotowej do uzasadniania podjętych decyzji – zapewnia dyrektor Wiśniewska-Martynowicz.

PRZYJAZNY URZĄD

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach bierze udział w kolejnej edycji konkursu na „Najbardziej Przyjazny Urząd Administracji Rządowej”.

Konkurs ma na celu budowanie wizerunku urzędów administracji rządowej jako profesjonalnych organizacji wyróżniających się praworządnością, uczciwością oraz wysokimi kompetencjami.

– W tym roku konkurs ma nową formułę. Adresowany jest jedynie do „mistrzów”, czyli urzędów nagrodzonych lub wyróżnionych we wszystkich dotychczasowych edycjach. Nasz urząd czterokrotnie zdobył takie nagro-

dy, dlatego możemy wystartować jako „mistrzowie” – mówi Joanna Wiśniewska-Martynowicz, pełnomocnik wojewody ds. systemu zarządzania jakością.

W 2001 roku, w pierwszej edycji konkursu, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki zdobył główną nagrodę, a tym samym tytuł „Najbardziej Przyjaznego Urzędu Administracji Rządowej”. W następnym roku powtórzył sukces, otrzymując wyróżnienie. – Rok 2004 r. przyniósł nam nagrodę specjalną „Za utrzymywanie wysokich standardów obsługi klientów”. Potwierdziliśmy tym samym wysoki poziom świadczonych usług i ciągłą gotowość doskonalenia w tym zakresie. W ubiegłym roku otrzymaliśmy główną nagrodę w pierwszej edycji konkursu na „Najbardziej Nowoczesny Urząd Administracji Rządowej” w kategorii „Komputer i Internet narzędziem pracy i dialogu” – wylicza Joanna Wiśniewska-Martynowicz.

Każdy z urzędów biorących udział w konkursie musi poddać się procedurze sprawdzającej. Po formalnej weryfikacji zgłoszeń, urzędy odwiedzają audytorzy, którzy w praktyce sprawdzają spełnienie przyjętych wymogów. Ogłoszenie wyników nastąpi w listopadzie podczas Święta Służby Cywilnej.

Na fotografii główna nagroda w konkursie na „Najbardziej przyjazny urząd”.

PIENIĄDZE NA POMOC SPOŁECZNĄ

530 tys. zł otrzymał Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w ramach rządowego programu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Pozyskane środki trafią do rodzin zastępczych. Dzięki nim będzie można przeprowadzić niezbędne szkolenia kandydatów na przyszłych rodziców zastępczych. Pieniądze zostaną również przeznaczone na programy profilaktyczne w ośrodkach pomocy społecznej i świetlicach oraz na przekształcenia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. – Dzięki tym funduszom niektóre placówki jeszcze w tym roku będą mogły zakończyć proces osiągania wymaganych standardów – zapowiada Renata Segiecińska, zastępca dyrektora wydziału polityki społecznej ŚUW. Za pozyskane pieniądze zostanie również utworzona niewielka, wielofunkcyjna placówka opiekuńczo-wychowawcza w powiecie koneckim. Powstanie także kilka tzw. mieszkań usamodzielnienia oraz chronionych dla wychowanków opuszczających placówki.

Z Unią na Ty

SZANSA DLA MŁODYCH

Praktyka, nowe doświadczenia, nauka języków obcych to tylko niektóre możliwości jakie dają młodym unijne programy edukacyjne. W naszym województwie korzysta z nich coraz więcej uczniów.

Polska korzysta z dofinansowania projektów w ramach europejskich programów edukacyjnych od 1998 roku. Obecnie 43 szkoły z województwa świętokrzyskiego będą realizować projekty z programu „Socrates” i „Leonardo da Vinci”. Dużym zainteresowaniem cieszy się także wymiana międzynarodowa i wolontariat, organizowane w ramach programu „Młodzież”. – Dzięki takim projektom młodzi ludzie mają okazję zdobyć ciekawe doświadczenie, nauczyć się języków obcych oraz zdobyć wiedzę, którą potem mogą wykorzystać w pracy zawodowej – podkreśla Stawomir Pastuszka, zastępca dyrektora Biura Zarządzania Funduszami Europejskimi Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach.

Z szeregu licznych projektów realizowanych w naszym regionie na szczególną uwagę zasługują trzy. Gimnazjum nr 7 w Kielcach realizuje projekt „A day in your life”. Ma on na celu porównanie między partnerami z Polski, Anglii, Holandii i Turcji informacji dotyczących życia codziennego, tradycji i historii krajów, z których pochodzą szkoły partnerskie. – Uczniowie i nauczyciele kontaktują się z partnerami drogą elektroniczną oraz budują wspólną stronę internetową. Ich zadaniem jest również organizowanie wymiany uczniów pomiędzy partnerskimi szkołami – wylicza dyrektor Pastuszka.

Z kolei w ramach programu Socrates Comenius realizowany był projekt „Ekologiczna utylizacja odpadów i projektowanie”. Uczestniczyli w nim uczniowie z Liceum im. J. Słowackiego w Kielcach i szkoły z Nimes we Francji. Młodzi ludzie mieli okazję zapoznać się z problematyką dotyczącą ekologii, a zwłaszcza metodami segregacji i utylizacji odpadów. Partnerzy kontaktowali się ze sobą w języku angielskim, natomiast na zajęciach pozalekcyjnych uczyli się nawzajem ojczystych języków.

Głównym celem kolejnego programu „Leonardo da Vinci” była poprawa umiejętności i kompetencji zawodowych przyszłych pracowników. W ramach tego projektu zostały zorganizowane praktyki zagraniczne dla uczniów Zespołu Szkół nr 3 w Ostrowcu Świętokrzyskim. Mieli oni okazję pracować w wielu firmach w Hiszpanii i Niemczech. – Takie przygotowanie z pewnością zwiększy ich szanse na krajowym rynku pracy – kwituje Pastuszka.

Poprzez realizację programów Unia Europejska dąży do wyrównania szans oświatowych wszystkich mieszkańców Zjednoczonej Europy.

ABC ROLNIKA

ZASIŁKI DLA ROLNIKÓW

Do 15 października świętokrzyscy rolnicy mogą składać wnioski o jednorazowy zasiłek celowy na złagodzenie skutków suszy (należy je składać w ośrodkach pomocy społecznej).

Rodzina rolnicza prowadząca gospodarstwo rolne o powierzchni do 5 hektarów użytków rolnych otrzyma 500 zł. Jeśli powierzchnia gospodarstwa przekracza 5 hektarów użytków rolnych wówczas zasiłek wyniesie jednorazowo 1000 zł. Ponadto, jeżeli szkody w użytkach zielonych gospodarstwa spowodowane suszą wynoszą powyżej 30 proc. a gospodarstwo prowadzi hodowlę bydła, owiec, kóz lub koniowatych, pomoc dla takiej rodziny zostanie zwiększona o ekwiwalent 1 tony pszenicy, czyli o 392 zł.

Wysokość szkód będzie ustalał kierownik ośrodka pomocy społecznej, na podstawie protokołów oszacowania szkód, sporządzanych przez komisje powołane przez wojewodę. Pomoc będzie przysługiwała rodzinom, w których co najmniej jedna osoba jest rolnikiem, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

KAMPANIA INFORMACYJNA

Świętokrzyski oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa prowadzi kampanię informacyjną dotyczącą form wspierania rolnictwa. Ma ona na celu przybliżenie potencjalnym beneficjentom działań, które zostały objęte projektem „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013”. Zwraca również uwagę na możliwość kontynuowania działań inwestycyjnych rozpoczętych w ramach poprzednich programów. – W każdym powiecie województwa świętokrzyskiego organizujemy spotkania, podczas których pracownicy ARiMR przekazują wiedzę z zakresu pozyskiwania funduszy dla rolnictwa – poinformowała Iwona Jakubowska, dyrektor ARiMR w Kielcach. Przyznaje, że spotkania cieszą się ogromnym zainteresowaniem rolników. – Wychodząc naprzeciw ich oczekiwaniom już teraz przekazujemy informacje o programach, które zaczną obowiązywać w przyszłym roku. To ważne, żeby rolnicy mieli czas na przygotowanie się do pozyskania tych pieniędzy – mówi dyrektor Jakubowska.

W „Programie” najważniejszymi działaniami będą te, które służą poprawie efektywności i dochodowości gospodarstw rolnych. Agencja wybrała już wstępny zestaw działań. Są to m.in. „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Grupy producentów rolnych” oraz „Renty strukturalne”.

Więcej na temat programu oraz terminów spotkań informacyjnych można dowiedzieć się w Oddziale Regionalnym ARiMR lub najbliższym Biurze Powiatowym Agencji.

Co nowego w oświacie

STRATEGIE KURATORA

„Wykształcenie stanowi najlepsze zabezpieczenie na starość”

Arystoteles

Wychowanie w szkole, nauka zarządzania własną karierą, przywrócenie uczniom nauczyciela – kompetentna kadra i skuteczne zarządzanie oraz informatyka w szkole to główne kierunki działań, które zawarł w czterech podstawowych obszarach Świętokrzyski Kurator Oświaty Janusz Skibiński. Przedstawił również koncepcję pracy szkół, placówek oświatowych oraz nadzoru pedagogicznego.

– Celem tych działań będzie podniesienie jakości kształcenia i wychowania w województwie świętokrzyskim, ponieważ wyzwaniem dla edukacji jest dobre przygotowanie młodego pokolenia do zmian związanych z postępem naukowo-technicznym. Możliwe jest to poprzez zdobycie umiejętności zarządzania własną karierą, dobrą znajomością języków obcych, przedsiębiorczością i kreatywnością – informuje kurator oświaty. Niezbędne jest tworzenie cyklu działań wychowawczych, w których główną rolę będą wypełniali rodzice stale wspierani przez szkołę, społeczność lokalną, środki masowego przekazu, organizacje młodzieżowe oraz animatorów życia kulturalnego. Szczególną rolę do spełnienia ma szkoła w obszarze przygotowania ucznia do zarządzania własną karierą zawodową.

– Zmiany zachodzące na rynku pracy rodzą potrzebę częstego przekwalifikowania się, zdobywania coraz wyższych, gruntowniejszych kwalifikacji pracowniczych. Nieodzowna zatem staje się pomoc młodemu człowieko-

wi w wyborze odpowiedniej szkoły, zawodu, przedmiotu maturalnego, a nawet kierunku studiów – mówi kurator Janusz Skibiński. Zadania te wypełniać będą doradcy zawodowi zatrudniani w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. Dyrektorzy, nauczyciele i wychowawcy stanowią fundament systemu polskiej oświaty i są najważniejszym czynnikiem decydującym o jakości edukacji, jej efektywności. Współczesna szkoła wymaga więc od nich jednoczesnego wypełniania wielu ról, m.in. przewodnika, menedżera, diagnosty i kreatora, a nie pośrednika w przekazie gotowej wiedzy.

– Planujemy powołanie na szczeblu powiatów zespołów doradców wspierających nauczycieli w promowaniu dobrego i skutecznego nauczania – mówi kurator. Jego zdaniem, podniesienie rangi znaczenia nadzoru pedagogicznego poprawi funkcjonowanie szkół i placówek poprzez stały kontakt wizytatora z nadzorowaną szkołą. Pozwoli to na systematyczny monitoring realizacji zadań statutowych szkoły, prowadzenie systematycznych obserwacji hospitacji, planowe ocenianie pracy nauczyciela i dyrektora, aktywizowanie rady rodziców do pracy na rzecz szkoły i placówki, prowadzenie zajęć pozalekcyjnych eliminujących m.in. płatne korepetycje – podkreśla kurator.

Strategie te są już powoli wdrażane w szkołach.

Konkurs wojewody

„MOJE PRAWA – DZIECKO W UNII EUROPEJSKIEJ”

„Moje prawa-dziecko w Unii Europejskiej”- pod takim hasłem 20 października ogłoszony zostanie konkurs plastyczny dla gimnazjalistów organizowany przez wojewodę świętokrzyskiego.

Celem konkursu jest zachęcenie młodych ludzi do zainteresowania się tematyką Unii Europejskiej i zapoznanie młodzieży z prawami, jakie jej przysługują jako członkom Wspólnoty. W konkursie będą mogli wziąć udział uczniowie szkół gimnazjalnych województwa świętokrzyskiego, a prace będą miały formę plakatu. Wykonawcy najlepszych prac otrzymają nagrody.

Prace należy składać osobiście, przysyłać pocztą lub przesyłką kurierską (na koszt wysyłającego) do 15 listopa-

da 2006 roku na adres: Anna Żmudzińska-Salwa, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce z dopiskiem „Moje prawa – dziecko w Unii Europejskiej”

Rozdanie nagród nastąpi 20 listopada 2006 roku, w rocznicę przyjęcia Konwencji o Prawach Dziecka. Dzień ten ogłoszony jest Europejskim Dniem Praw Dziecka.

Partnerem konkursu jest Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej w Kielcach. Szczegółowy regulamin konkursu dostępny jest na stronie internetowej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego www.kielce.uw.gov.pl.

Crossrock

„ŚWIĘTOKRZYSKIE JAKIE CUDNE”

CROSSROCK – grupa rockowa powstała jesienią 1994 roku we Włoszczowie. Założycielami byli: gitarzysta, wokalista i kompozytor Artur Frączek, gitarzysta i wokalista Piotr Mikufa, grali również basista Robert Fidera i perkusista Rafał Dudkiewicz.

W lecie 1995 roku nagrali mocno brzmiącą kompozycję Artura Frączka „Nienasycona Miłość” oraz prawie polityczny song „Egipt” traktujący o polskiej, smutnej rzeczywistości i rozpoczęli współpracę z autorem tekstów Tomaszem Kordeuszem. Zmienił się skład zespołu, w którym znaleźli się: gitarzysta i wokalista Dariusz Górski, klawiszowiec Jacek Górski oraz perkusista Janusz Wawszczak. Jesienią 1997 roku grupa nagrywa kolejne kompozycje Artura do tekstów Tomka – sztandarowy utwór bossanova z hardrockowym refrenem pt. „Niepodlane kwiaty” oraz balladę rockową „Dziwne sytuacje”. W 1998 roku na zaproszenie Agencji Kuman-Art grają kilkanaście koncertów, między innymi na warszawskiej Agrycoli gdzie jak mówią z uśmiechem, dwudziestotysięczny tłum skandował: Crossrock, Crossrock... W tym czasie na gitarze basowej grał Michał Kozłowski. Występując na wielkich plenerowych imprezach, nie stronili od grania w klubach i najstynniejszym z nich warszawskim Riviera Remont. W 1999 roku do zespołu wraca basista Robert Fidera, a latem nagrywają kompozycje Artura z tekstami Tomka „To samo, co wczoraj” oraz piękną rockową balladę „Bo warto jest żyć”. Miłośnicy wspominają dwa recitale zagrane w prestiżowym studiu imienia Agnieszki Osieckiej w radiowej Trójce, grają dużo bo jak twierdzą „najważniejsze są koncerty na żywo”. W rodzinnej Włoszczowie, z okazji dziesięciolecia zespołu, muzycy wystąpili z efektownym mistrzowskim i porywającym koncertem, który na długo pozostanie w pamięć fanom i sympatykom grupy Crossrock. Wspierał ich gitarzysta i wokalista Tomasz Frączek (syn lidera).

Obecnie grają w składzie: Artur FRĄCZEK (gitara, wokal, kompozycje), Dariusz GÓRSKI (gitara, wokal), Jacek GÓRSKI (instrumenty klawiszowe), Robert FIDERA (gitara basowa), Janusz WAWSZCZAK (perkusja).

Tekst: St. Marek Fijałkowski

Poznaj świętokrzyskie zakątki

KOPRZYWNICA

Pierwsze dane źródłowe mówią o Koprzywnicy jako o osadzie targowej. Początki miejscowości związane są z przybyciem cystersów i założeniem klasztoru, co wyraźnie zaciążyło nad jej dalszymi dziejami. Fundatorem klasztoru był, za zgodą i poparciem Kazimierza Sprawiedliwego, komes Mikołaj, protoplasta rodu Bogoriów. Cystersi przybyli tu z francuskiego konwentu Morimond – decyzja o założeniu koprzywnickiego opactwa zapadła w 1185 roku. Rozpoczęła się budowa klasztoru i istniejącego do dziś kościoła klasztornego. Powstało nowe opactwo, a Koprzywnica stała się jego własnością na najbliższe 600 lat. Legat papieski przywiózł relikwie św. Floriana i koprzywnicki kościół został, obok Wawelu i kolegiaty na Kleparzu, kolejnym miejscem kultu tego świętego. Część założenia klasztornego musiała być gotowa już w 1207 roku, gdyż właśnie wtedy biskup krakowski Pełka konsekrował budynki klasztorne.

Osada przetrwała dwa najazdy tatarskie, w 1241 i 1259 r. Wkrótce potem, w 1268 r., Koprzywnica otrzymała prawa miejskie. Miasto, lokowane na prawie niemieckim przez księcia Leszka Czarnego, dzięki położeniu na szlaku handlowym rozwijało się doskonale, kwitło rzemiosło i handel.

W XVII wieku Koprzywnica ucierpiała w wyniku potopu szwedzkiego. Po likwidacji opactwa Cystersów w 1820 roku podupadła i wkrótce, w 1869 roku, utraciła prawa miejskie.

Obecnie Koprzywnica, położona na trasie Europejskiego Szlaku Cystersów, jest atrakcją turystyczną. Najcenniejszym jej zabytkiem jest dawny zespół klasztorny Cystersów: kościół p.w. Najświętszej Marii Panny i Św. Floriana wraz z przylegającym doń późnoromańskim skrzydłem wschodnim klasztoru, w którym zachował się piękny kapitułarz z przełomu XII i XIII wieku.

Przebudowany w okresie baroku kościół wyróżnia się romańskim detalem architektonicznym. W wystroju i wyposażeniu świątyni spotykamy zabytki różnych stylów: gotyckie, renesansowe i barokowe.

Na szczególną uwagę zasługuje późnoromański klasztorny kapitułarz (na fotografii) z krzyżowo-żebrowym sklepieniem wspartym na dwóch kolumnach. Ekspozowana jest tu zabytkowa kamieniarka i rzeźba sakralna.

„Szaman morski”

WARTO PRZECZYTAĆ

Zganiła mnie Pani Rzecznik za poprzednią recenzję. Że „Historia czasu” to może ciekawa, a momentami fascynująca rzecz – ale kto to czyta?! Sami Państwo rozumiecie, że obok takiego dictum przejść obojętnie nie sposób. Znaleźć zatem musiałem lekturę z innej półki. Z pomocą przyszedł kultowy cytat i wakacyjny wyjazd moich córek. Onże cytat, tu podany w adekwatnie zmienionej formie: „lubię czytać książki już raz przeczytane”, nasunął mi się na myśl, gdy słuchałem wspomnień Kasi i Oli o ich żeglarskich przygodach, obozowym życiu, sympatiach... Trop coraz wyraźniej prowadził do opowieści marynistycznej. Po przeprowadzeniu inspekcji domowej biblioteki wybór padł na „Szamana morskiego” Karola Olgierda Borchardta.

Ta pełna humoru opowieść o kapitanie Eustazym Borkowskim, jednej ze sław polskiej marynarki, z pewnością zainteresuje nawet tych Czytelników, którzy wcześniej nie sięgali po marynistyczną literaturę. Jest to także historia polskich transatlantyków oraz barwny obraz życia na morzu. „Szaman morski” to przydomek nadany przez autora kapitanowi Eustazemu. A dlaczego „szaman”? – tego dowiemy się już po przeczytaniu pierwszych kart tej zacnej książki.

Eustazy Borkowski to postać owiana legendą, którą po części stworzył sam, a po części jego marynarze. Kapitan-poliglota, który z niejednego pieca chleb jadł (swego czasu także „kapitan” paryskiej taksówki), prawie wszystkich

swych gości witał na pokładzie w ich ojczystym języku i bawił niesamowitymi, fantastycznymi wręcz opowieściami. Morski szaman i sławny zaklinacz fal. Tu aż prosi się anegdota o jego „darze zaklania”, którym w zachwyty – jako kapitan „Kościszki” – wprowadzał swe pasażerki. Z pełną estymą potrafił przeprowadzić panie przez zalewany falami pokład okrętu w ten sposób, że nie dosięgała je ani jedna kropla wody. Wymawiał przy tym po trzykroć głośno swe słynne „zakłęcie”: „Cicho Matka Morze!” – po to, by obliczyć moment, w którym trzeba było wyruszyć do obranego punktu przy maszcie. Ale o tym wiedzieli tylko wtajemniczeni...

„Pod względem fantazjowania kapitan Eustazy przypominał mi Zagłobę z Trylogii Sienkiewicza” – pisze Borchardt. „Zagłoba nigdy nie używał sił wyższych, natomiast szafował nimi kapitan Eustazy, nie licząc się z nikim i z niczym”.

„Szaman morski” to książka, która z pewnością nie zawiedzie Państwa oczekiwań. Zatem – parafrazując ulubione powiedzonko kapitana – KochAAAni, zachęcam do lektury!

Grzegorz Banaś
Wojewoda Świętokrzyski

Kolegiata Św. Michała

MOJE WYPRAWY Z OBIEKTYWEM

Kolegiata Św. Michała jest miejscem dla Ostrowca Świętokrzyskiego charakterystycznym i fotografowanym wiele razy. Zawsze jednak może zdarzyć się chwila, że chce się chwycić za aparat, aby uchwycić wyjątkowe światło czy barwy. Tak było przy tym zdjęciu. Był styczniowy mroźny zmierzch. Zachodzące słońce i wyjątkowo rześkie powietrze dało niezwykły układ barw na zimowym niebie. Kolegiata na jego tle wyglądała wspaniale. Nie miałem ze sobą aparatu, ale oceniłem, że ta chwila może jeszcze potrwać około 20 minut. Zdecydowałem, że zdążę pojechać i wrócić z aparatem. To zdjęcie to efekt spełnienia tej myśli. Czy było warto? Myślę, że tak, ale oceńcie Państwo sami.

Lech Janiszewski
Wicewojewoda Świętokrzyski

CO? GDZIE? KIEDY?

Akcja wojewody „Potrzebuję rodziców od zaraz”

9–15 października

Akcja zostanie przeprowadzona z inicjatywy Wojewody Świętokrzyskiego. Swoim zasięgiem obejmie obszar całego województwa.

Celem akcji, która wpisuje się do całorocznej kampanii prowadzonej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, jest zdobycie kandydatów do prowadzenia zastępczych form wychowania rodzinnego, takich jak rodziny zastępcze czy rodzinne domy dziecka.

9 października o godz. 12 zaplanowano uliczny happening na kieleckim deptaku z udziałem wojewody oraz przedstawicieli Katolickiego Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego oraz Fundacji „Szukam Domu”. Potem, przez cały tydzień będą organizowane konferencje w całym regio-

nie, m.in. w Ostrowcu, Skarżysku, Sandomierzu i Jędrzejowie.

Szkolenie taneczne

salsa, latin jazz, funky jazz, hip-hop

13–15 października z Allasanem Watem (USA) i Antonio d'Orangio (Meksyk).

Organizator: Świętokrzyski Klub Tańca Jump.

Zapisy: Hala Widowiskowo-Sportowa

Kielce, ul. Żytnia 1/22, tel. 041 345 88 39.

Młodzieżowe Zawody Lekkoatletyczne

„Pierwszy Krok”

14 października

miejsce: Busko-Zdrój

organizator: Zrzeszenie Sportu i Rehabilitacji „Start”

ul. Kółłataja 4, 25-715 Kielce

informacje: 041 344 23 60

Turniej miast Automobilklubu Kieleckiego

Final Caruso Kierownicy 2006

15 października

miejsce: Starachowice

organizator: Automobilklub Kielecki,

Oddział w Starachowicach

ul. Szkolna 14, 27-200 Starachowice

informacje: 041 275 46 88

PRZEPISY KULINARNE

Grzanki z wędliną i żółtym serem

8 kromek chleba tostowego • 10 dkg wędliny (szynka lub kielbasa szynkowa) • 15 dkg tartego żółtego sera • 2 łyżki posiekanego szczypiorku • 1 łyżka posiekanej słodkiej papryki • 4 posiekane oliwki • 2 jajka • sól • pieprz

Wymieszać jajka z tartym serem, pokrojoną wędliną i pozostałymi składnikami. Doprawić. Ułożyć farsz na chlebie i zapiekać 10 min. w temp. 180°C.

Gołąbki z mięsem i ryżem

Główka kapusty białej lub włoskiej • 15 dkg ryżu • 10 dkg cebuli • 20 dkg wieprzowiny lub cielęciny • natka pietruszki lub koperek • tłuszcz • 4 dkg koncentratu pomidorowego • 250 ml rosółu • 150 ml śmietany • sól i pieprz

Kapustę oczyścić z uszkodzonych liści, wyciąć głąb, opłukać, zalać dużą ilością wrzącej wody, obgotować aż liście zmiękną. Następnie kapustę wyjąć, oddzielić liście, ściąć grube nerwy nie uszkadzając liści. Ryż opłukać, zalać wrzącą, osoloną wodą, ugotować na półmiękkko, odcedzić. Cebulę obrać, opłukać, pokrajać w kostkę, usmażyć. Mięso umyć, zemleć, wymieszać z cebulą, ryżem i posiekaną zieleniną, doprawić. Na przygotowanych liściach układać nadzienie, założyć brzegi do środka, zwinąć w rulon, ułożyć w naczyniu wyłożonym liśćmi kapusty, zalać rosółem, dusić do miękkości pod przykryciem. Pod koniec duszenia wlać śmietanę wymieszaną z koncentratem pomidorowym i przyprawami. Miękkie gołąbki wyjąć, ułożyć na półmisku, polać doprawionym sosem.

Uwaga! Zamiast ryżu może być kasza gryczana, perłowa lub pęczak.